

Vådområder - svar til Kjeld Hansen

Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 4. juni 2012

Poul Nordemann Jensen

DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi

Antal sider: 4

Faglig kommentering:
Jørgen Windolf, Institut for Bioscience
Kvalitetssikring,
Lars M. Svendsen, DCE

AARHUS
UNIVERSITET

DCE - NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Tel.: +45 8715 0000
E-mail: dce@au.dk
<http://dce.au.dk>

I en mail til direktør Kurt Nielsen, DCE har journalist og forfatter Kjeld Hansen den 10. maj 2012 stillet følgende forespørgsel:

"Jeg skal anmode dig om redegørelse for, hvordan den teoretiske kvælstoffjernelse - som beregnet i projektbeskrivelserne for de 56 færdiggjorte VMP-projekter - indgår i det årlige nationale regnskab for omsætningen af kvælstof. Jeg vil meget gerne kunne forstå, hvordan dette foregår og herunder få oplyst præcis hvilke værdier, de 56 projekter har bidraget med i årene 2008, 2009 og 2010. De 56 projekter er f.eks. opført i DMU-rapport nr. 835 fra sommeren 2011."

Det årlige nationale regnskab for omsætningen af kvælstof er her opfattet som de årlige beregninger af den mængde kvælstof i ton N, der tilføres de marine områder fra land via vandløb og direkte udledninger til havet fra punktkilder. I denne opgørelse indgår der forskellige komponenter, hvoraf de væsentligste er punktkilder (dvs. renseanlæg, industri, dambrug, regnvandsudledninger m.m.) og de diffuse (baggrundsbidrag, udledning fra den spredte bebyggelse og som den væsentligste, landbrugets tab af kvælstof).

Opgørelsen af kvælstofmængden kan derudover deles i to arealmæssigt stort set lige store dele - det målte opland, hvor der ved en målestation måles såvel vandmængde som kvælstofkoncentration (og derfra en transport af kvælstof), og så det umålte opland, hvor der gennemføres en beregning af de diffuse kvælstoftilførsler via en model.

For de vådområder, der er anlagt opstrøms en målestation (dvs. ligger i det målte opland) indgår effekten af vådområdet som en integreret del af den årlige stofopgørelse ved målestationen sammen med de øvrige effekter af indsats i oplandet (renseanlæg, efterafgrøder, osv.). Her indgår kvælstoffjernelseeffekten således ikke specifikt ved beregningerne af den mængde kvælstof, der hvert år tilføres kystvandende omkring Danmark. Det søges dog vurderet, hvor meget der er fjernet af kvælstof i retablerede/restaurerede vådområder opstrøms målestationerne efter samme metode, som anført nedenfor. Sådanne vurderinger kan være nyttige, når ændringer i kvælstoftransporten på de forskellige målestationer skal forklares.

I det umålte opland er der søgt skelnet mellem de genoprettede områder, der er blevet til søer og øvrige vådområder. (Wiberg-Larsen et al, 2010)

For de fleste områder, der er blevet til større søer i de umålte oplande, udregnes en kvælstoftilbageholdelse på samme måde som for større naturlige søer. Der er her anvendt en differentieret kvælstoffjernelse, som typisk ligger mellem godt 100 og knap 400 kg N/ha.

For de vådområder, hvor der ikke er sødannelse, er der i stoftransporten indregnet en "enhedseffekt" på 200 kg N/ha vådområde (normalårsværdi, effekten varierer fra år til år på en måde der antages at følge den relative variation i N fjernelsen i de større søer, der indgår i det nationale overvågningsprogram). Gennemsnitsniveauet svarer til, hvad der fremgår af Hoffmann et al, 2006. Det skal understreges, at gennemsnit i Hoffmann et al, 2006 dækker over store variationer.

Det skal fremhæves, at DCE/AU ikke rutinemæssigt får oplysninger om nye vådområder, der bliver anlagt eller får indberettet evt. måledata, der kan anvendes til at estimere kvælstofomsætningen. Der kan derfor være enkelte, især nyere, anlagte områder, som vi ikke har kendskab til og dermed ikke

indgår i den samlede stofopgørelse. Det vurderes dog, at dette kun har en marginal indflydelse på den samlede opgørelse for hele landet.

Det skal afslutningsvis understreges, at DCE/AU løbende forbedrer grundlaget for stoftransportberegningerne, herunder inddrager ny viden om anlagte vådområder, men at det fordrer, at de nødvendige oplysninger tilgår os.

I en efterfølgende mail fra den 17. maj 2012 har Kjeld Hansen anmodet om en kommentar til flg:

"I forlængelse af vores samtale om overvågning af kvælstoffjernelse, etc. kontaktede jeg Helle Pilsgaard. Det affødte nedenstående svar hvoraf det fremgår, at DMU havde ansvaret for prioriteringerne i NOVANA frem til 1. januar 2007.

Ud fra dette må jeg konkludere, at I (dvs. DMU) selv besluttede, at der ikke skulle evalueres yderligere på de eksisterende eller fremtidige vådområdeprojekter.

Vil du medsende en kommentar til dette, når dit svar afsendes på hovedspørgsmålene?"

Som det fremgår af svaret fra Naturstyrelsen havde DMU indtil 1. januar 2007 ansvaret for styring og koordinering af det nationale overvågningsprogram, mens Miljøministeriet prioriterede indsatsen ud fra ministeriets såkaldte "behovsopgørelser".

Målingerne af effekten i etablerede vådområder/søer var finansieret af en særbevilling under VMPII. Denne finansiering løb frem til og med 2006.

Forud for de seneste revisioner/justeringer (2003, 2007 og 2011) af overvågningsprogrammet er der foretaget en behovsopgørelse, hvor Miljøministeriet opgør de politisk/administrative behov, der er for overvågning.

I NOVANA 2011-15 fremgår (Naturstyrelsen, 2011):

"NOVANA 2011-2015 er målrettet mod at tilvejebringe det nødvendige dokumentations- og vidensgrundlag til at understøtte nedenstående overvågningsbehov og -forpligtelser:

- Danmarks forpligtelser i henhold til EU-lovgivningen og national lovgivning om overvågning af natur, vandmiljø og luftkvalitet.
- Effekten og målopfyldelse af nationale handleplaner for vandmiljø og natur, herunder vand- og Natura 2000-planer efter Miljømålsloven, tiltag på landbrugsområdet samt det landsdækkende luftkvalitetsmåleprogram.
- Overvågning i henhold til internationale konventioner om natur og miljø."

Miljøministeriets behov fremgår af følgende dokumenter: Skov- og Naturstyrelsen (SNS 2005) og Miljøstyrelsen (udateret), hvor behovene for programjusteringer for 2007-2009 er angivet. Det kan oplyses, at en meget lille del af VMPII overvågningen blev videreført i NOVANA 2007-09 – nemlig overvågning af botaniske forhold i enkelte retablerede vådområder, mens overvågning af kvælstoffjernelse ikke indgår.

Referencer

Hansen, L.B. et al, 2011. Vådområdets omkostningseffektivitet. Faglig rapport fra DMU nr. 835

Hoffmann et al, 2006. Overvågning af Vandmiljøplan II vådområder 2005. Faglig rapport fra DMU nr. 576.

Miljøstyrelsen, udateret. Behovsopgørelse til Midtvejsjustering af NOVANA programmet

Naturstyrelsen, 2011. NOVANA del 1.

Skov- og Naturstyrelsen, 2005. Behovsopgørelse til midtvejsjustering af NOVANA programmet. 6. juni 2005.

Wiberg-Larsen et al, 2010. Vandløb 2009, NOVANA. Faglig rapport fra DMU nr. 804.